

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΣΚΙΡΗΣ

Λειτουργός Γεωργίας

Κλάδος Αγροχημικών και Ζωοτροφών

Τμήμα Γεωργίας

και

Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή - Σκοπός	1
2. Ισχύουσα Νομοθεσία	2
2.1 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009	3
2.2 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011	3
2.3 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1272/2008 (Κανονισμός CLP)	3
3. Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης και Ετικέτας:	
3.1 Γενικοί Κανόνες για την τοποθέτηση της ετικέτας	4
3.2 Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 (Κανονισμός CLP)	4
3.3 Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011	5
3.4 Θέση των πληροφοριών στην επισήμανση επικινδυνότητας. Κανονισμός CLP	8
3.5 Κανόνες CLP σχετικά με τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων. Άρθρο 35 Κανονισμού	8
4. Ετικέτες. Ειδικές πρόνοιες και εξαιρέσεις για τη σήμανση μικρών συσκευασιών	
4.1 Πολύφυλλες ή δετές ετικέτες	9
4.2 Ετικέτες σε εξωτερική συσκευασία	10
5. Μέγεθος της Ετικέτας και των Στοιχείων Επισήμανσης	11
6. Πολύγλωσσες Ετικέτες. Κανονισμός CLP	11
7. Φυτοπροστατευτικά Προϊόντα Παραλλήλου Εμπορίου	12

Οδηγίες Επισήμανσης Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΚΟΠΟΣ

Η ετικέτα των φυτοπροστατευτικών προϊόντων αποτελεί ένα σημαντικό οδηγό του χρήστη τους, με σκοπό την ασφάλεια για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Η σημασία της ετικέτας καταδεικνύεται και από τις νομικές υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτή. Πιο συγκεκριμένα:

A) η αναγραφή των πληροφοριών στην ετικέτα των φυτοπροστατευτικών προϊόντων καθορίζεται από νομοθετικές διατάξεις και συγκεκριμένα από Κοινοτικούς Κανονισμούς,

B) η μη ορθή αναγραφή του συνόλου των πληροφοριών στην ετικέτα επιφέρει σοβαρές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στον υπεύθυνο για την ετικέτα και

Γ) η μη τήρηση των αναγραφόμενων στην ετικέτα των φυτοπροστατευτικών προϊόντων επιφέρει σοβαρές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στο χρήστη, καθώς δύναται να προκαλέσει δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία του χρήστη, του περιβάλλοντος και του καταναλωτή των φυτικών προϊόντων.

Σκοπός του εντύπου αυτού είναι η κωδικοποίηση του τρόπου εφαρμογής της νομοθεσίας που αφορά την ετικέτα των φυτοπροστατευτικών προϊόντων αλλά και η ομοιόμορφη εφαρμογή των απαιτήσεων της νομοθεσίας από τον κάθε εμπλεκόμενο.

Σημειώνεται ότι σε καμία περίπτωση το παρόν έντυπο δεν υποκαθιστά τις νομοθεσίες που αφορούν την επισήμανση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και τις υποχρεώσεις του κάθε εμπλεκομένου όσο αφορά τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από τις διάφορες νομοθεσίες.

Η πιστή τήρηση των σχετικών νομοθεσιών και Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι υποχρεωτική και τυχόν παραβίαση τους επιφέρει και τις ανάλογες κυρώσεις στον υπεύθυνο για την παράβαση.

Η Αρμόδια Αρχή για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα, βάσει των νομοθεσιών αυτών αλλά και των κατευθυντήριων οδηγιών του εντύπου αυτού, θα προβαίνει στον έλεγχο των ετικετών, για να διαπιστωθεί κατά πόσο πληρούνται οι πρόνοιες των νομοθεσιών.

Ο επίσημος έλεγχος της συσκευασίας και της ετικέτας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων από την Αρμόδια Αρχή θα γίνεται με αντιπαραβολή της συσκευασίας ή της ετικέτας με την εκδοθείσα άδεια διάθεσης στην αγορά του κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος.

2. Ισχύουσα Νομοθεσία

Για την επισήμανση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων εφαρμόζονται οι πρόνοιες των ακόλουθων ευρωπαϊκών νομοθεσιών:

A) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των Οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

B) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 547/2011 της Επιτροπής της 8ης Ιουνίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις επισήμανσης για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

Γ) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1272/2008 (Κανονισμός CLP) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006. Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του εν λόγω Κανονισμού είναι το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Όλες οι πιο πάνω νομοθεσίες είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο:

- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1107&rid=1>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1272&rid=1>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0547&rid=1>
- <http://echa.europa.eu>
- http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument
- http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/index_gr/index_gr?opendocument

2.1) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009

Η βασική νομοθεσία που αφορά τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα είναι ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21^{ης} Οκτωβρίου 2009, που ρυθμίζει τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά. Ο Κανονισμός αυτός, θεσπίζει τους κανόνες για την αδειοδότηση φυτοπροστατευτικών προϊόντων υπό εμπορική μορφή καθώς και για τη διάθεσή τους στην αγορά, τη χρήση τους και τον έλεγχό τους μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, ορίζει κανόνες για την έγκριση των δραστικών ουσιών, των αντιφυτοτοξικών και των συνεργιστικών που περιέχουν τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα ή από τις οποίες αποτελούνται καθώς και κανόνες για τα πρόσθετα και τα βοηθητικά. Όσο αφορά τη σήμανση τους, στην παράγραφο 1 του άρθρου 65 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 αναφέρει:

«Η σήμανση φυτοπροστατευτικών προϊόντων περιλαμβάνει τις απαιτήσεις ταξινόμησης, σήμανσης και συσκευασίας της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις οι οποίες ορίζονται σε κανονισμό που θεσπίζεται με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο του άρθρου 79 παράγραφος 4».

Από την 1η Ιουνίου 2015, η οδηγία για τα επικίνδυνα παρασκευάσματα (DPD) 1999/45/ΕΚ αντικαταστάθηκε πλήρως από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (Κανονισμός CLP).

2.2) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011

Με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 547/2011 για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου καθορίστηκαν οι απαιτήσεις επισήμανσης για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

2.3) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1272/2008 (Κανονισμός CLP)

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, γνωστός ως **Κανονισμός CLP** (Classification-Labeling-Packaging), ρυθμίζονται τα θέματα σχετικά με την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία ουσιών και μειγμάτων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα ενώ σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 61 αυτού από την 1η Ιουνίου 2015 καταργούνται οι οδηγίες 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ.

3. Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης και Ετικέτας

3.1) Γενικοί Κανόνες για την τοποθέτηση της ετικέτας:

Κατά κανόνα και σύμφωνα με το άρθρο 31 του Κανονισμού CLP:

1. Οι ετικέτες τοποθετούνται σταθερά σε μία ή περισσότερες επιφάνειες της συσκευασίας που περιέχει άμεσα το χημικό προϊόν (χημική ουσία ή μείγμα) και διαβάζεται οριζόντια όταν η συσκευασία είναι τοποθετημένη κανονικά.
2. Το χρώμα και η παρουσίαση της ετικέτας πρέπει να είναι τέτοια ώστε τα εικονογράμματα κινδύνου να διακρίνονται καθαρά.
(<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/All/D769FB212F7DEF14C2257E36003C48ED?OpenDocument>)
3. Τα στοιχεία επισήμανσης που αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 του Κανονισμού CLP αναγράφονται ευδιάκριτα και ανεξίτηλα. Πρέπει να ξεχωρίζουν σαφώς από το φόντο και να έχουν επαρκές μέγεθος και αποστάσεις ώστε να είναι ευανάγνωστα.
4. Το σχήμα, το χρώμα και το μέγεθος του εικονογράμματος κινδύνου καθώς και οι διαστάσεις της ετικέτας είναι καθορισμένα.
5. Δεν απαιτείται ετικέτα όταν τα απαιτούμενα στοιχεία επισήμανσης φαίνονται σαφώς στην ίδια τη συσκευασία (π.χ. προεκτυπωμένα υλικά συσκευασίας).

3.2) Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/20082 (Κανονισμός CLP).

Από την 1^η Ιουνίου 2017 παύει η χρήση της παλιά σήμανσης επικινδυνότητας και όλα τα χημικά προϊόντα που διατίθενται στην αγορά πρέπει να σημαίνονται σύμφωνα με τον Κανονισμό CLP που αφορά την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία χημικών ουσιών και μειγμάτων.

Επομένως και η επισήμανση όλων των φυτοπροστατευτικών προϊόντων πρέπει να είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό CLP.

1. Η επισήμανση στη συσκευασία χημικής ουσίας ή μείγματος χημικών ουσιών που έχουν ταξινομηθεί ως επικίνδυνα σύμφωνα με τον Κανονισμό CLP, πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: (στην ετικέτα κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος πρέπει να αναφέρονται:)
 - Το όνομα, η διεύθυνση και ο αριθμός τηλεφώνου του/των προμηθευτή/ων.
(ως προμηθευτής για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα νοείται η εταιρεία που έχει την ευθύνη για τη διάθεση του φυτοπροστατευτικού προϊόντος στην τοπική αγορά)
 - η ονομαστική ποσότητα της χημικής ουσίας ή του μείγματος στις συσκευασίες που διατίθενται στο ευρύ κοινό.
 - οι αναγνωριστικοί κωδικοί του προϊόντος (Άρθρο 18), δηλ.:
 - η εμπορική ονομασία ή η περιγραφή του σκευάσματος
 - η ταυτότητα όλων των ουσιών του μείγματος που συμβάλλουν στην ταξινόμηση του μείγματος όσον αφορά την οξεία τοξικότητα, τη διάβρωση του δέρματος ή τη σοβαρή οφθαλμική βλάβη, τη μεταλλαξιογένεση των γεννητικών κυττάρων, την καρκινογένεση, την

τοξικότητα στην αναπαραγωγή, την ευαισθητοποίηση του αναπνευστικού ή του δέρματος την ειδική τοξικότητα στα όργανα-στόχους (STOT) ή τον κίνδυνο αναρρόφησης

• Τα κατάλληλα Εικονογράμματα Κινδύνου, Προειδοποιητικές Λέξεις (Κίνδυνος, Προσοχή), Δηλώσεις Επικινδυνότητας (H), Δηλώσεις Προφύλαξης (P), τα οποία έχουν στόχο να μεταδώσουν ειδικές πληροφορίες σχετικά με τον συγκεκριμένο κίνδυνο.

Εικονογράμματα Κινδύνου: Τα εικονογράμματα κινδύνου πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις που ορίζονται στο τμήμα 1.2.1 του παραρτήματος I και στο παράρτημα V, δηλ., «Τα εικονογράμματα κινδύνου σύμφωνα με το παράρτημα V έχουν μαύρο σύμβολο σε λευκό φόντο με κόκκινο πλαίσιο επαρκώς ευρύ ώστε να είναι σαφώς ορατό»

2. Η επισήμανση αναγράφεται οπωσδήποτε στην Ελληνική γλώσσα. Οι προμηθευτές έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν στην επισήμανση και άλλες γλώσσες πέραν της ελληνικής, υπό την προϋπόθεση ότι τα ίδια στοιχεία εμφανίζονται σε όλες τις χρησιμοποιούμενες γλώσσες.

3. Στην επισήμανση ή τη συσκευασία χημικών ουσιών ή μειγμάτων δεν επιτρέπεται να εμφανίζονται δηλώσεις όπως «Μη τοξικό», «Ακίνδυνο», «Δεν ρυπαίνει», «Οικολογικό» ούτε καμία άλλη δήλωση που υποδηλώνει ότι η χημική ουσία ή το μείγμα δεν είναι επικίνδυνο.

3.3) Γενικοί Κανόνες Επισήμανσης Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011.

Η συσκευασία / ετικέτα των φυτοπροστατευτικών προϊόντων πρέπει να περιλαμβάνει κατά τρόπο ευανάγνωστο και ανεξίτηλο τις ακόλουθες πληροφορίες:

1. α) η εμπορική ονομασία ή η περιγραφή του φυτοπροστατευτικού προϊόντος.

β) το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του κατόχου της άδειας και ο αριθμός άδειας του φυτοπροστατευτικού προϊόντος, καθώς και, αν είναι διαφορετικά, το ονοματεπώνυμο και η πλήρης διεύθυνση του υπευθύνου διάθεσης στην αγορά.

γ) η ονομασία κάθε δραστικής ουσίας.

δ) η συγκέντρωση κάθε δραστικής ουσίας εκφρασμένη είτε % είτε g/kg ή g/l,

Αρκεί ο ένας από τους δύο τρόπους αναγραφής, σύμφωνα με τους όρους χορήγησης της άδειας του φυτοπροστατευτικού προϊόντος. Επίσης, εάν πρόκειται για μικροοργανισμό και πάλι αναγράφεται σύμφωνα με τους όρους χορήγησης της άδειας του.

ε) η καθαρή ποσότητα του φυτοπροστατευτικού παρασκευάσματος, εκφραζόμενη σε: g ή kg για τα στερεά παρασκευάσματα, g, kg, ml ή l για τα αέρια και ml ή l για τα υγρά παρασκευάσματα.

στ) ο αριθμός της παρτίδας του σκευάσματος και η ημερομηνία παραγωγής.

Ο αριθμός παρτίδας και η ημερομηνία παραγωγής πρέπει να αναγράφονται με ανεξίτηλο τρόπο.

Στις περιπτώσεις τώρα που γίνεται επανασυσκευασία φυτοπροστατευτικού προϊόντος, νοείται ότι στο επανασυσκευασμένο προϊόν αναφέρεται ο αρχικός αριθμός παρτίδας και η αρχική ημερομηνία

παρασκευής, χωρίς να αλλοιώνονται. (Αν για σκοπούς του εργοστασίου, στις επανασυσκευασίες θα αναγράφεται νέο batch number του εργοστασίου επανασυσκευασίας, θα πρέπει να αναγράφεται και το αρχικό batch number, για σκοπούς ιχνηλασιμότητας.)

Η αναγραφή της ημερομηνίας λήξης στις ετικέτες των φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι υποχρεωτική για τα σκευάσματα, στα οποία αναφέρεται στην άδεια κυκλοφορίας τους η χρονική σταθερότητα του σκευάσματος σε συγκεκριμένες συνθήκες αποθήκευσης. Η αναγραφή της μπορεί να γίνει και περιφραστικά σε συνάρτηση με την ημερομηνία παραγωγής του σκευάσματος.

Η αναγραφή του αριθμού παρτίδας και της ημερομηνίας παραγωγής είναι υποχρεωτική για όλα τα σκευάσματα.

ζ) οι πληροφορίες για τις πρώτες βοήθειες,

η) οι ενδείξεις για τη φύση των ειδικών κινδύνων για την υγεία του ανθρώπου ή των ζώων ή για το περιβάλλον, με τυποποιημένες φράσεις,

θ) οι προφυλάξεις για την προστασία της υγείας του ανθρώπου ή των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος, με τυποποιημένες φράσεις,

ι) το είδος δράσης του φυτοπροστατευτικού προϊόντος (π.χ. εντομοκτόνο, ρυθμιστής ανάπτυξης, ζιζανιοκτόνο, μυκητοκτόνο κ.λπ.) και ο τρόπος δράσης

ια) η μορφή του παρασκευάσματος (π.χ. βρέξιμη σκόνη, γαλακτωματοποιήσιμο σκεύασμα κ.λπ.),

ιβ) οι χρήσεις για τις οποίες έχει αδειοδοτηθεί το φυτοπροστατευτικό προϊόν και οι ειδικοί γεωργικοί, φυτοϋγειονομικοί και περιβαλλοντικοί όροι υπό τους οποίους το προϊόν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ή πρέπει να μην χρησιμοποιηθεί·

ιγ) οι οδηγίες και οι όροι χρήσης καθώς και η δοσολογία, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, της μέγιστης δόσης ανά δεκάριο ανά εφαρμογή και του μέγιστου αριθμού εφαρμογών ετησίως. Η δοσολογία είναι εκφρασμένη σε μονάδες του μετρικού συστήματος, για κάθε χρήση που προβλέπεται στους όρους της άδειας.

Η αναγραφόμενη δοσολογία, πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι αυτή που αναγράφεται στη χορηγηθείσα άδεια διάθεσης στην αγορά.

ιδ) όπου χρειάζεται, το χρονικό διάστημα ασφαλείας που πρέπει να τηρείται για κάθε χρήση μεταξύ της τελευταίας εφαρμογής και:

i) της σποράς ή της φύτευσης της προστατευόμενης καλλιέργειας,

ii) της σποράς ή της φύτευσης επόμενων καλλιεργειών,

iii) της πρόσβασης του ανθρώπου ή των ζώων στην καλλιέργεια στην οποία έχει εφαρμοστεί το φυτοπροστατευτικό προϊόν,

iv) της συγκομιδής,

v) της χρήσης ή της κατανάλωσης

ιε) στοιχεία πιθανής φυτοτοξικότητας, ευαισθησίας ποικιλιών και κάθε άλλης, άμεσης ή έμμεσης, παρενέργειας στα φυτά ή τα προϊόντα φυτικής προέλευσης, καθώς και τα διαστήματα που πρέπει να τηρούνται μεταξύ της εφαρμογής και της σποράς ή της φύτευσης:

- της συγκεκριμένης καλλιέργειας, ή

- των επόμενων και όμορων καλλιεργειών

ιστ) αν το προϊόν συνοδεύεται από φυλλάδιο, όπως προβλέπεται στο σημείο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 547/2011, τη φράση: «*Διαβάστε τις συνημμένες οδηγίες πριν από τη χρήση*»

ιζ) οι οδηγίες για τις κατάλληλες συνθήκες αποθήκευσης, την ασφαλή τελική διάθεση του φυτοπροστατευτικού προϊόντος και της συσκευασίας,

ιη) όπου απαιτείται, την ημερομηνία λήξης για κανονικές συνθήκες αποθήκευσης,

ιβ) απαγόρευση σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση της συσκευασίας, εκτός από τον κάτοχο της άδειας και υπό τον όρο ότι η συσκευασία έχει σχεδιαστεί ειδικά ώστε να επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση από τον κάτοχο της άδειας,

Πρέπει να αναφέρεται η φράση «Απαγορεύεται η επαναχρησιμοποίηση της συσκευασίας». Εφόσον από την άδεια διάθεσης στην αγορά ή την έγκριση κυκλοφορίας προβλέπονται ειδικές φράσεις σχετικά με τη διαχείριση της συσκευασίας και καταδεικνύουν την απαγόρευση της επαναχρησιμοποίησης της συσκευασίας, αναφέρονται οι φράσεις αυτές και δεν χρειάζεται επιπρόσθετα να προστεθεί η φράση: «Απαγορεύεται η επαναχρησιμοποίηση της συσκευασίας».

κ) οποιεσδήποτε πληροφορίες απαιτούνται από την άδεια, σύμφωνα με τα άρθρα 31, 36 παράγραφος 3, 51 παράγραφος 5 ή 54 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 και

κα) οι κατηγορίες των χρηστών που επιτρέπεται να χρησιμοποιούν το φυτοπροστατευτικό προϊόν, όταν η χρήση περιορίζεται σε ορισμένες κατηγορίες.

2. Αν ο διαθέσιμος χώρος επί της συσκευασίας είναι πολύ περιορισμένος, οι πληροφορίες που απαιτούνται από τα σημεία 1-ιγ), ιδ), ιε), ιζ), ιη) και κ) είναι δυνατόν να παρέχονται σε χωριστό φυλλάδιο που συνοδεύει τη συσκευασία.

Το φυλλάδιο αυτό θεωρείται μέρος της επισήμανσης.

Στο χωριστό φυλλάδιο δεν απαιτείται να αναγραφεί το σύνολο των αναφερομένων στην άδεια διάθεσης στην αγορά αλλά μόνον οι πληροφορίες που απαιτούνται από τα σημεία 1-ιγ), ιδ), ιε), ιζ), ιη) και κ) του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 547/2011.

Ως χωριστό φυλλάδιο θεωρείται και το χάρτινο κολάρο που μπορεί να τοποθετηθεί στο λαιμό των φιαλών των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Για λόγους ασφαλείας στο κάθε χωριστό φυλλάδιο πρέπει να αναγράφεται και η εμπορική ονομασία κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος αλλά και ο αριθμός άδειας του.

3. Η ετικέτα της συσκευασίας ενός φυτοπροστατευτικού προϊόντος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να φέρει ενδείξεις όπως «μη τοξικό», «αβλαβές» ή άλλα παρόμοια. Ωστόσο, η ετικέτα μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες που δηλώνουν ότι το φυτοπροστατευτικό προϊόν μπορεί να χρησιμοποιείται κατά την εποχή δραστηριότητας των μελισσών ή άλλων μη στοχευόμενων ειδών, ή κατά την ανθοφορία των καλλιεργειών ή των ζιζανίων, ή άλλες παρόμοιες φράσεις που αποσκοπούν στην προστασία των μελισσών ή άλλων μη στοχευόμενων ειδών, αν στην άδεια επιτρέπεται ρητά η χρήση υπό αυτές τις συνθήκες

Επιπλέον των πιο πάνω, είναι δυνατή η αναγραφή επιπρόσθετων πληροφοριών, όπως είναι για παράδειγμα η καταλληλότητα του φυτοπροστατευτικού προϊόντος όσον αφορά τη χρήση του στη βιολογική γεωργία, εφόσον οι ισχυρισμοί αυτοί ανταποκρίνονται στη σχετική νομοθεσία και δεν επηρεάζουν το ευανάγνωστο και ανεξίτηλο των ανωτέρω πληροφοριών.

3.4) Θέση των πληροφοριών στην επισήμανση επικινδυνότητας. Κανονισμός CLP

Στο άρθρο 32 του Κανονισμού CLP, παρέχονται μερικοί κανόνες που καθορίζουν τη θέση των πληροφοριών στην επισήμανση. Σημαντικό ότι, τα εικονογράμματα κινδύνου, η προειδοποιητική λέξη, οι δηλώσεις επικινδυνότητας και οι δηλώσεις προφύλαξης τοποθετούνται μαζί στην ετικέτα.

Παρόλα αυτά, η απόφαση σχετικά με περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο διάταξης των στοιχείων επισήμανσης ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του προμηθευτή (ατόμου/ων που είναι υπεύθυνο για την τελική επισήμανση).

3.5) Κανόνες CLP σχετικά με τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων. Άρθρο 35 Κανονισμού:

Στο άρθρο 35 του κανονισμού CLP περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις συσκευασίας.

Οι απαιτήσεις αυτές διασφαλίζουν ότι:

- ο σχεδιασμός, η κατασκευή και τα πώματα των συσκευασιών δεν επιτρέπουν απώλεια του περιεχομένου.
- τα υλικά των συσκευασιών και τα πώματά τους δεν υφίστανται βλάβη από το περιεχόμενο και δεν σχηματίζουν επικίνδυνες ενώσεις με αυτό.
- οι συσκευασίες και τα πώματα είναι στέρεα και ανθεκτικά ώστε να αποκλείεται η χαλάρωση.
- οι συσκευασίες που διαθέτουν πώμα που μπορεί να επανατοποθετηθεί σχεδιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να ανοιγοκλείουν επανειλημμένα χωρίς απώλεια του περιεχομένου.
- οι συσκευασίες που διατίθενται στο ευρύ κοινό δεν προσελκύουν ούτε διεγείρουν την περιέργεια των παιδιών, ούτε παραπλανούν τους καταναλωτές.

4. ΕΤΙΚΕΤΕΣ. Ειδικές πρόνοιες και εξαιρέσεις για τη σήμανση μικρών συσκευασιών

Σύμφωνα με το άρθρο 29 του Κανονισμού CLP, εάν η συσκευασία ενός φυτοπροστατευτικού προϊόντος είναι είτε τέτοιου σχήματος ή μορφής, είτε τόσο μικρή ώστε να είναι αδύνατον να τοποθετηθούν οι απαιτούμενες πληροφορίες στην ετικέτα:

1. τα στοιχεία επισήμανσης του άρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 μπορούν να παρέχονται με ένα εκ των εξής τρόπων:

- α) σε ετικέτες που ξεδιπλώνονται, ή
- β) σε δετές ετικέτες, ή
- γ) σε εξωτερική συσκευασία

2. η επισήμανση σε κάθε εσωτερική συσκευασία περιέχει τουλάχιστον τα εικονογράμματα κινδύνου, τον αναγνωριστικό κωδικό προϊόντος (άρθρο 18 του Κανονισμού CLP), (δηλ. το εμπορικό όνομα και ουσίες που αναφέρονται στη χορηγηθείσα άδεια του φυτοπροστατευτικού προϊόντος) και επίσης το όνομα και τον αριθμό τηλεφώνου του προμηθευτή του προϊόντος.

4.1) Πολύφυλλες ή δετές ετικέτες

Γενικά

Οι αναδιπλούμενες ετικέτες μπορούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των διαθέσιμων επιλογών για τη δημιουργία ετικέτας και να χρησιμοποιούνται ιδίως όταν η ποσότητα των συμπληρωματικών πληροφοριών που απαιτούνται βάσει άλλης νομοθεσίας έχει ως συνέπεια η συνολική ετικέτα να είναι υπερβολικά μεγάλη για την εσωτερική συσκευασία.

Γενικά, μια δετή ετικέτα ή μια αναδιπλούμενη ετικέτα πρέπει να πληροί τα ίδια πρότυπα ποιότητας όπως μια κοινή ετικέτα, δηλαδή το περιεχόμενο πρέπει να είναι ανεξίτηλο, ευανάγνωστο και να ξεχωρίζει από το φόντο. Όσο είναι πρακτικά εφικτό, το μέγεθος της ετικέτας που ξεδιπλώνεται ή της δετής ετικέτας πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό της αντίστοιχης κοινής ετικέτας. Το μέγεθος των εικονογραμμάτων πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό των εικονογραμμάτων στην ισοδύναμη, κοινή ετικέτα. Οι αναδιπλούμενες ετικέτες ή οι δετές ετικέτες πρέπει να επικολλώνται στέρεα στη συσκευασία. Αυτό σημαίνει ότι η ετικέτα είναι πιθανό να διατηρηθεί επικολλημένη στη συσκευασία στη διάρκεια εύλογου διαστήματος χειρισμού της συσκευασίας. Εάν μέρος μιας ετικέτας που ξεδιπλώνεται έχει σχεδιαστεί ώστε να αφαιρείται από την εσωτερική συσκευασία ως αυτόνομο φυλλάδιο, τότε οι πληροφορίες βάσει του Κανονισμού CLP πρέπει να παραμένουν στη συσκευασία.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό CLP, απαιτείται οι εν λόγω πληροφορίες να είναι τουλάχιστον τα εικονογράμματα κινδύνου, ο αναγνωριστικός κωδικός προϊόντος, το όνομα και ο αριθμός τηλεφώνου του υπεύθυνου για την διάθεση του προϊόντος στην αγορά (προμηθευτή στον CLP).

Αν ο διαθέσιμος χώρος επί της συσκευασίας είναι πολύ περιορισμένος, οι πληροφορίες που απαιτούνται από τα παρακάτω σημεία είναι δυνατόν να παρέχονται σε χωριστό φυλλάδιο που συνοδεύει τη συσκευασία. Το φυλλάδιο αυτό θεωρείται μέρος της επισήμανσης. (σημείο 3.3.2)

ιγ) τις οδηγίες και τους όρους χρήσης καθώς και τη δοσολογία, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, της μέγιστης δόσης ανά εκτάριο, ανά εφαρμογή και του μέγιστου αριθμού εφαρμογών ετησίως

ιδ) όπου χρειάζεται, το χρονικό διάστημα ασφαλείας που πρέπει να τηρείται για κάθε χρήση μεταξύ της τελευταίας εφαρμογής και: i) της σποράς ή της φύτευσης της προστατευόμενης καλλιέργειας,

ii) της σποράς ή της φύτευσης επόμενων καλλιεργειών, iii) της πρόσβασης του ανθρώπου ή των ζώων στην καλλιέργεια στην οποία έχει εφαρμοστεί το φυτοπροστατευτικό προϊόν, iv) της συγκομιδής,

v) της χρήσης ή της κατανάλωσης.

ιε) στοιχεία πιθανής φυτοτοξικότητας, ευαισθησίας ποικιλιών και κάθε άλλης, άμεσης ή έμμεσης, παρενέργειας στα φυτά ή τα προϊόντα φυτικής προέλευσης, καθώς και τα διαστήματα που πρέπει να τηρούνται μεταξύ της εφαρμογής και της σποράς ή της φύτευσης: είτε της συγκεκριμένης καλλιέργειας, ή των επόμενων και όμορων καλλιεργειών

ιζ) οδηγίες για τις κατάλληλες συνθήκες αποθήκευσης, την ασφαλή τελική διάθεση του φυτοπροστατευτικού προϊόντος και της συσκευασίας

ιη) όπου απαιτείται, την ημερομηνία λήξης για κανονικές συνθήκες αποθήκευσης

κ) οποιεσδήποτε πληροφορίες απαιτούνται από την άδεια, σύμφωνα με τα άρθρα 31 (περιεχόμενο αδειών), 36 παράγραφος 3 (κατάλληλοι όροι και τα λοιπά μέτρα άμβλυνσης του κινδύνου που απορρέουν από ειδικές συνθήκες χρήσης), 51 παράγραφος 5 (αλλαγή σήμανσης σε περιπτώσεις διεύρυνσης άδειας για χρήση ή σσονος σημασίας) ή 54 (έρευνα και ανάπτυξη) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009.

4.2) Ετικέτες σε εξωτερική συσκευασία

Η χρήση του χώρου στην εξωτερική συσκευασία για την αναγραφή των στοιχείων επισήμανσης που ορίζονται στο άρθρο 17 του Κανονισμού CLP είναι εφικτή όταν η εξωτερική συσκευασία περιέχει πολλές μονάδες συσκευασίας που είναι πολύ μικρές ή δύσκολο να επισημανθούν λόγω της μορφής/σχήματός τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι απαιτήσεις που ισχύουν συνήθως για τις επισημάνσεις, βλέπε άρθρα 31 και 32 του Κανονισμού CLP, θα ισχύουν και για την επιφάνεια επισήμανσης στην εξωτερική συσκευασία. Η επισήμανση σε τυχόν εσωτερική ή ενδιάμεση συσκευασία περιλαμβάνει, σε αυτή την περίπτωση, τουλάχιστον τα εικονογράμματα κινδύνου, τον αναγνωριστικό κωδικό/ούς προϊόντος που αναφέρεται στο άρθρο 18 του Κανονισμού CLP, το όνομα και τον αριθμό τηλεφώνου του υπεύθυνου για την διάθεση του σκευάσματος στην αγορά (προμηθευτή στον CLP), βλέπε τμήμα 1.5.1.2. του παραρτήματος I του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. CLP.

Όταν επιλέγεται η λύση της εξωτερικής συσκευασίας, ο υπεύθυνος για τη διάθεση στην αγορά ή ο διανομέας πρέπει να φροντίζει ώστε να είναι διαθέσιμα όλα τα στοιχεία επισήμανσης που απαιτούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό CLP, όταν αποφασίσει στη συνέχεια να πωλήσει τις μονάδες μεμονωμένα.

5. ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΤΙΚΕΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ

Τα εικονογράμματα κινδύνου σύμφωνα με το Παράρτημα V του Κανονισμού CLP έχουν μαύρο σύμβολο σε λευκό φόντο με κόκκινο πλαίσιο επαρκώς ευρύ ώστε να είναι σαφώς ορατό.

Τα εικονογράμματα κινδύνου έχουν τετράγωνο σχήμα περιστρεμμένο κατά 45°. Κάθε εικονόγραμμα καλύπτει τουλάχιστον το ένα δέκατο πέμπτο της επιφάνειας της εναρμονισμένης επισήμανσης, αλλά η ελάχιστη επιφάνεια δεν είναι μικρότερη από 1 cm².

Γενικά, σύμφωνα με τον Κανονισμό CLP απαιτείται τα στοιχεία επισήμανσης, όπως αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 του Κανονισμού CLP, να έχουν επαρκές μέγεθος και αποστάσεις ώστε να είναι ευανάγνωστα.

Το ακριβές μέγεθος των γραμμάτων των προειδοποιητικών λέξεων, των δηλώσεων επικινδυνότητας, των δηλώσεων προφύλαξης και τυχόν συμπληρωματικών πληροφοριών δεν ορίζεται στον Κανονισμό CLP.

Παρόλα αυτά η Αρμόδια Αρχή της Κύπρου για τα Φυτοπροστατευτικά Προϊόντα, λαμβάνοντας υπόψη και το Κατευθυντήριο έγγραφο του ECHA θεωρεί ότι με τη χρήση ελάχιστου μεγέθους γραμμάτων **1,8 mm** διασφαλίζεται το ευανάγνωστο του κειμένου.

6. Πολύγλωσσες Ετικέτες. Κανονισμός CLP

Η επισήμανση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων στη χώρα μας γράφεται στην Ελληνική γλώσσα. Ο υπεύθυνος για τη διάθεση στην αγορά (προμηθευτής κατά CLP) μπορεί να χρησιμοποιήσει στην επισήμανση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και την αναγραφή σε περισσότερες γλώσσες από την Ελληνική γλώσσα, υπό την προϋπόθεση ότι τα ίδια στοιχεία εμφανίζονται σε όλες τις χρησιμοποιούμενες γλώσσες. Αυτό, εντούτοις, δεν θα πρέπει να επηρεάζει το ευανάγνωστο των υποχρεωτικών πληροφοριών επισήμανσης ούτε μπορεί να συνεπάγεται εξαιρέσεις από τις απαιτήσεις επισήμανσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 29 του Κανονισμού CLP.

7. Φυτοπροστατευτικά Προϊόντα Παράλληλου Εμπορίου

Ο κάτοχος άδειας παράλληλου εμπορίου φυτοπροστατευτικών προϊόντων ή, στην περίπτωση που αυτός δεν είναι εγκατεστημένος στην Κυπριακή Δημοκρατία, ο υπεύθυνος για τη διάθεσή του στη αγορά, έχει τις ίδιες ευθύνες και υποχρεώσεις με αυτόν που είναι κάτοχος άδειας ή υπεύθυνος για διάθεση στην αγορά αδειοδοτημένων φυτοπροστατευτικών προϊόντων, όπως αυτές πηγάζουν από τη σχετική εθνική και κοινοτικές νομοθεσίες, με τις όποιες παρεκκλίσεις προνοούνται σε αυτές.

Η επισήμανση των προϊόντων παράλληλου εμπορίου θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 547/2011 και τον Κανονισμό CLP. Η ετικέτα του προϊόντος παράλληλου εμπορίου θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ίδιες πληροφορίες με αυτές του προϊόντος αναφοράς και να είναι στην ελληνική γλώσσα. Η νέα ετικέτα θα πρέπει να τοποθετείται ακολουθώντας τις πρόνοιες που αναφέρονται πιο πάνω.

Επισημαίνεται ότι, στην ετικέτα θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να φαίνονται:

- το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του κατόχου της άδειας και ο αριθμός αδείας παράλληλου εμπορίου του φυτοπροστατευτικού προϊόντος, καθώς και, αν είναι διαφορετικά, το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του υπευθύνου για την τελική συσκευασία και επισήμανση, στην περίπτωση που γίνεται επανασυσκευασία·
- τη φράση «**ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ**» με τα πλέον έντονα και μεγάλα γράμματα·
- ο αριθμός της παρτίδας του παρασκευάσματος και η ημερομηνία παραγωγής, με ανεξίτηλο τρόπο όπως πιο πάνω
- σε περίπτωση επανασυσκευασίας, θα πρέπει να φαίνεται και ο νέος αριθμός παρτίδας και η ημερομηνία επανασυσκευασίας, πάλι με ανεξίτηλο τρόπο (σημείο 3.3. στ.)

Πέραν τούτου, σημειώνεται ότι, στην περίπτωση που γίνεται επανασυσκευασία, ο κάτοχος άδειας παράλληλου εμπορίου θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην επισήμανση του επανασυσκευζόμενου φυτοπροστατευτικού προϊόντος ούτως ώστε αυτό να συνάδει με τις πρόνοιες τις νομοθεσίας που αφορά τη σήμανση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ως κάτοχος άδειας ή υπεύθυνος για τη διάθεση του προϊόντος στην αγορά αυτός έχει την ευθύνη για την ορθή τήρηση των προνοιών των νομοθεσιών που αφορά την επισήμανση του προϊόντος παράλληλου εμπορίου. Σε καμία περίπτωση δεν νοείται να προβαίνει από μόνος του σε νέα σήμανση κατά CLP, διαφορετική από του προϊόντος αναφοράς πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η άδεια του προϊόντος παράλληλου εμπορίου.

Βιβλιογραφία:

1. Καθοδήγηση σχετικά με την επισήμανση και τη συσκευασία δυνάμει του κανονισμού CLP (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων, (<http://echa.europa.eu>))
2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009
3. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 547/2011
4. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1272/2008
5. Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
6. ECHA